

Joaquim Ventalló i Vergés en la seva etapa com a director de *L'Opinió*

Pau Vinyes i Roig

Introducció

En aquest article analitzarem la tasca duta a terme pel periodista i polític egarenc Joaquim Ventalló i Vergés al capdavant del diari *L'Opinió*. Primer setmanari i després diari, *L'Opinió* és un mitjà de comunicació de referència en els primers anys de la República a Catalunya. Nascut de la mà dels intel·lectuals del Grup de *L'Opinió* el 1928. Els dies previs a la proclamació de la República apareix com a diari electoral d'ERC. Després del triomf esclatant d'ERC en les eleccions del 12 d'abril es converteix en diari. En aquest nou període, a l'agost de 1931, en Joaquim Ventalló director. *L'Opinió*, tot i ser un diari pròxim a ERC, fa crítica envers el partit fundat per en Francesc Macià. Els del Grup de *L'Opinió*, cofundadors d'ERC, són contraris al fet que en Francesc Macià fos al mateix temps president de la Generalitat de Catalunya i màxim dirigent d'Estat Català. Aquest fet ocasiona la ruptura amb Esquerra Republicana de Catalunya i el conseqüent naixement del Partit Nacionalista Republicà d'Esquerra, de curta durada. *L'Opinió* deixa de ser un diari pròxim a ERC per esdevenir l'òrgan oficial del nou partit. Després dels Fets d'octubre de 1934 *L'Opinió* va intentar mantenir una actitud de fermesa democràtica amb un to crític amb les autoritats republicanes dretanes. El 10 d'octubre, igual que *La Humanitat*, les noves autoritats van suspendre el diari. Així com altres diaris suspesos l'octubre de 1934 van poder sortir de nou, *L'Opinió* no va reeixir. El 1935 alguns antics treballadors interposen una demanda judicial que és rebutjada en considerar el jutge que el seu tancament fou per "força major".

L'Opinió és el tercer diari en vendes i el primer en llengua catalana l'any 1933. Durant l'etapa que va de l'agost de 1931 a l'octubre de 1934 que en Joaquim Ventalló és el

director el diari fa una política periodística d'alt nivell no excents de polèmica i amenaces. Des de les baixes subscriptors d'Estat Català fins a les amenaces anarquistes provinents del diari *La Solidaridad*.

Qui era Joaquim Ventalló i Vergés

Joaquim Ventalló i Vergés neix a Terrassa el 5 de febrer de 1899. Fill de Domènec Ventalló i Homs i d'Elisa Vergés i Capdevila. El seu pare fa de notari, primer a Rubí i després a Terrassa. La família Ventalló és una nissaga d'intel·lectuals, polítics i industrials de Terrassa amb molta influència en l'esfera municipal. El seu avi patern Domènec Ventalló i Llobateras fou alcalde de Terrassa durant l'any 1868 fins al moment de la Junta Revolucionària. Un dels nou germans, en Lluís G. Ventalló esdevé un destacat membre de la Falange a Terrassa i primer governador civil de Lleida un cop les tropes franquistes s'apoderen de la ciutat. En morir el pare la família es trasllada a Sants, Barcelona.

Fa les primeres passes acadèmiques a l'escola religiosa "Ecole Chretienne" —germans de la doctrina cristiana— i després cursa el batxillerat als Jesuïtes de Casp. Inicia la carrera de dret a la Universitat de Barcelona. Fa les primeres passes en el món del periodisme local egarenc en els diaris *Crònica Local*, *El Mal Temps* i *El Dia*. Per obligació es crida a files i participa a la Batalla d'Annual en la guerra del Marroc (juliol de 1921). Tres anys de servei militar al nord de l'Àfrica. En retornar de l'Àfrica refà de nou la seva vida periodística com a redactor dels setmanaris i diaris *La Publicitat*, *El Mirador*, *L'Esport Català*, *La Nau dels Esports*, *El Sr. Deixosnes*, *El Fuet*, *Diari de Barcelona*, *La*

Rambla i col·labora amb *de l'Agència Havas*. El 1928 sorgeix el setmanari, després en l'etapa republicana diari, *L'Opinió* d'on serà un destacat redactor i posteriorment, entre l'agost de 1931 i l'octubre de 1934, director. *L'Opinió* de caire federalista, republicà i socialitzant del qual sorgeix el Grup L'Opinió. El Grup L'Opinió està integrat per intel·lectuals de la política i la cultura catalana del moment. Entre els fundadors hi trobem en Lluís Lluhí, l'Antoni Xirau, Amadeu Benardó i el propi Joaquim Ventalló. El Grup L'Opinió serà un dels fundadors d'ERC, el març de 1931.

El 8 d'abril de 1928, Joaquim Ventalló realitza una de les primeres retransmissions radiofòniques d'un partit de futbol a l'Estat espanyol (segons la Federació de Ràdios Locals de Catalunya i el periodista Joaquim Maria Puyal). Un Real Unión Irun contra el F. C. Barcelona, a l'estadi Gal d'Irun. Emès per Ràdio Barcelona.

Treballa en dos mitjans al mateix temps, *La Publicitat* i *L'Opinió*. Aquest fet li comporta ser acomiadat de *La Publicitat*. En les eleccions municipals del 1931 figura en els primers llocs de la llista per Barcelona a proposta de Francesc Macià, el qual volia periodistes a les llistes electorals d'ERC. És elegit regidor per Barcelona. Esdevé regidor i Tinent d'Alcalde de Cultura i del districte de Sant Andreu. President de la Comissió Municipal de Cultura i de la Comissió Municipal de l'Aeroport de Barcelona. La primavera de 1932 es confirma la ruptura amb ERC dels del Grup de L'Opinió i la creació posterior del Partit Nacionalista Republicà d'Esquerra, del qual és un dels màxims dirigents. El gener de 1934 es realitzen les primeres eleccions municipals del període republicà a Barcelona. En Ventalló no es presenta de nou. Durant els primers anys de la República serà el director del diari *L'Opinió*, feina que convina amb la de regidor de Barcelona. En ser tancada *L'Opinió* l'octubre de 1934, de nou redactor, i posteriorment director, de *La Rambla*. El diari *La Rambla* amb el subtítol "Esport i ciutadania" de l'empresari català i president del Barça Josep Sunyol es confiscat a primers de 1937 pel PSUC. Retorna el 1936 a ERC conjuntament amb la majoria de gent que han fundat el PNRE.

El 9 de setembre de 1936, després de rebre amonestacions pels seus articles crítics amb la CNT-FAI, s'exilia a França. Es casa amb Joana Givanel, amb qui té dos fills, l'Eulàlia i en Joan. Cancellier de l'ambaixada de la República a Portvendres i després a París. Amb el triomf del general Franco es veu obligat a fer de venedor de verdures al Mercat de les Halles de París fins l'ocupació de l'Alemanya nazi. El seu germà, Lluís G., li facilita el retorn a Catalunya. Tanmateix no pot exercir de periodista i s'ha de guanyar la

vida fent de comercial. Fins la llei de Premsa de Manuel Fraga de 1966 no pot exercir de nou de periodista. Té 67 anys. A proposta de Marià Manent, director intel·lectual de l'editorial Joventut, s'encarrega de les traduccions de Tintín al català. Fins als 87 anys farà la traducció de tots els àlbums de l'obra d'Hergé. En fa una excelsa traducció, fins i tot reconeguda pel propi Hergé.

Els darrers anys de la seva vida són plens de col·laboracions amb els diaris i setmanaris següents: *La Vanguardia* —on serà el responsable de la secció El libro catalán—, *Tele-Exprés*, *Destino*, *Tele-Estel*, *Noticiero Universal*, *l'Avui...* També col·labora en programes radiofònics com "La dignitat de la memòria" amb el seu bon amic i també periodista com ell Josep Maria Lladó. Rep el 1984 la Creu de Sant Jordi. Mort el 3 de desembre de 1996, a l'edat de 97 anys.

L'Opinió, un referent de premsa republicana escrita en català

El 18 de febrer de 1928 neix el setmanari *L'Opinió*. De caire federalista, republicà i socialitzant. Posteriorment en sortirà el Grup L'Opinió, el corrent intel·lectual fundador d'Esquerra Republicana de Catalunya, conjuntament amb Estat Català i els republicans d'en Companys, el març de 1931. El 13 de setembre de 1929 el setmanari és suspès per ordre governativa. Reprenen l'activitat periodística el 2 de maig de 1930. En aquesta etapa primerenca en Joaquim Ventalló i Vergés, com a redactor viatja a París i després a Brussel·les. En el transcurs de la seva estada a la capital belga entrevista a en Francesc Macià, aleshores a l'exili. Entrevista en profunditat, on el futur president de la Generalitat fa un extens repàs de l'actualitat política així com expressa el desig de retornar a Catalunya. Ventalló aprofita l'ocasió per fer lliurament a en Francesc Macià la quantitat de 750 pessetes en concepte de despeses de retorn a Catalunya. En Macià les accepta de bon grat però sota la condició que en Ventalló li signi un document conforme les ha rebut. En Macià demostra fins a quin punt l'honestat política i humana havia de tenir un velador en format document.

Segons Joan B. Culla al llibre "El catalanisme d'esquerra (1928-1936)": "La finalitat que es proposa *L'Opinió* en aparèixer és triple: En primer lloc, actuar com un revulsiu en aquest ambient enrarit i donar fe pública de l'existència en el país d'un ampli sentiment de repugnància i oposició a la Dictadura, criticant aquells amb llur silenci semblen legalitzar-la i intentant desvetllar la consciència cívica d'una àmplia massa ciutadana. En segon lloc, oferir

sistemàticament les seves pàgines com una tribuna lliure a tots els sectors i matisos de l'esquerra catalana —a tots els homes d'idees liberals i socialistes de casa nostra—, privats generalment d'òrgans de premsa propis, perquè hi exposin i hi discuteixin els respectius punts de vista. Els creadors de *L'Opinió* tenen, per últim, l'esperança que aquesta coexistència amistosa dels diferents grups democràtics a les pàgines del setmanari, convenientment potenciada i orientada pel mateix grup, acabi afavorint una aproximació entre ells i una aliança d'esquerres que permeti, a més o menys llarg terme, l'enderrocament del règim". En aquesta primera etapa el ventall ideològic dels seus articulistes va des del centre fins l'extrema esquerra.

Entre els anys 1928-1929 el tiratge de *L'Opinió* és de 4.000 exemplars. El primer director és Joan Lluhí i Vallescà —destacat dirigent republicà i posteriorment regidor a l'Ajuntament de Barcelona i conseller de Justícia de la Generalitat de Catalunya—. El maig de 1930 el director oficial és Armand Otero i el director efectiu és en Pere Comes.

Després de la Conferència d'Esquerres del 19 de març de 1931, on es funda Esquerra Republicana de Catalunya, i amb la intenció de participar a les properes eleccions municipals del 12 d'abril del mateix any la nova formació política decideix que el setmanari *L'Opinió* esdevingui diari. Del 6 al 13 d'abril fa funcions de portanveu electoral d'ERC. El triomf esclatant d'ERC significa un nou panorama de la vida política, social i cultural a Catalunya. La Segona República obre les portes a la llibertat d'informació i en aquest cas els mitjans de comunicació no en seran pas aliens. *L'Opinió* es capfica en un període de reflexió sobre la seva continuïtat així com de la forma en que ho ha de fer. El 4 de juny de 1931 reapareix de nou amb el subtítol "Diari d'Esquerra Republicana de Catalunya". En aquesta nova etapa el diari està dirigit per l'Antoni Xirau, i la seva redacció és format pels periodistes i escriptors Joan Alavedra, Andreu A. Artís, Roc Boronat —fundador del Sindicat de Cecs de Catalunya—, Dalmau Costa, Eugènia Domènech, A. Figa, Josep Fontbernat, Rafael Font i Fàbrega, Josep Montfort, Joan Ros, Àngel Pons i Guitart, Antoni Rué, Josep Maria de Sucre, Joan Tomàs i Joaquim Vilà. A *L'Opinió* també hi col·laboren dibuixants com Anem (Lluís Elías), Benigani, Opisso i Sum (Joan Baptista Atxer) i intel·lectuals i polítics com Joan Lluhí i Vallescà —conseller de Justícia de la Generalitat de Catalunya—, Pere Comes, Ventura Gasol —conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya—, Joan Casanovas —president del Parlament—, Josep Puig i Ferrer, Jaume Aiguadé —primer alcalde republicà de Barcelona—, Aurora Bertrana, Joan Casanellas, Víctor Hurtado, Cèsar A.

Jordana... En aquesta primera etapa en Joaquim Ventalló hi figura de col·laborador fins que l'agost de 1931 esdevé director. Càrrec que ocupa fins el 10 d'octubre de 1934 en ser suspès arran dels fets del 6 d'octubre.

L'Opinió es redactat íntegrament en català. El 1933 esdevé el diari més venut en llengua catalana i el tercer en vendes. Els seus articles són de caire catalanista i republicà d'esquerres. Té força informació local i nacional. També ofereix reportatges sobre esports i teatre així com seccions especialitzades en vida quotidiana. Irene Polo, una de les més brillants plomes del periodisme català dels anys trenta, és un clar exponent del reportatge periodístic que ofereix el diari republicà. Els articles d'Irene Polo són punyents, directes i emotius. Conrea el gènere d'entrevistes de forma excel·lent. La majoria d'articles de *L'Opinió* van il·lustrats amb fotografies, gràfics i/o dibuixos. Els acudits tindran el seu pes important tot esdevenint una segona editorial gràfica.

Les discrepàncies al si d'ERC anaven flotant en l'ambient. Un dels llocs on s'agreuja la polèmica de forma prou clara és a l'Ajuntament de Barcelona. Les desavinences entre el grup de *L'Opinió* i Estat Català es fan cada cop més patents. A propòsit de la desfilada de les joventuts d'Estat Català —dirigides per l'andreuenc Josep Dencàs i Puigdollers, conseller de Sanitat del Govern català— a Montjuïc, alguns regidors, entre ells en Joaquim Ventalló, votaren en contra de la cessió de l'espai públic per a la desfilada. Les joventuts d'Estat Català són acusades de practicar un "filo-feixisme". Un altre fet que comporta polèmica és la dualitat de càrrecs d'en Macià, com a president de la Generalitat de Catalunya i d'Estat Català. El maig de 1932 es produeix una encissió dins d'ERC per part de membres del grup de *L'Opinió*, els quals creen el Partit Nacionalista Republicà d'Esquerres amb la intenció de ser els hereus d'ERC en les properes conteses electorals. Els de PNRC no calculen prou bé les maniobres a realitzar i la jugada els surt negativa. La força carismàtica d'en Francesc Macià no podia ser sotmesa a un daltabaix en un tres i no res. La figura d'en Macià és prou forta i aconsegueix arrossegar les masses fins i tot després de la seva mort. Com ho demostra la victòria del Front d'Esquerres el febrer de 1936, on el cartell electoral d'aquest englomerat de forces i agrupacions polítiques té com a reclam la imatge de l'avi.

L'1 i 2 d'octubre en el Congrés Nacional Extraordinari d'Esquerra Republicana de Catalunya s'aprova una moció en la qual *L'Opinió* deixa de ser el diari oficial del partit. Davant d'aquest fet el nou òrgan oficial d'ERC és *La Humanitat* —diari fundat per Lluís Companys—, tot convertint-se en diari de matí.

El PNRE es presenta en coalició amb Acció Catalana a les eleccions generals del novembre de 1933 amb resultats prou decebedors. La divisió de les forces d'esquerra fa que la Lliga Catalana sigui la força més votada —és l'únic cop en tot el període republicà que la Lliga és capdavantera en unes eleccions democràtiques—. Davant d'aquest fet a les eleccions municipals del gener de 1934 el PNRE retorna als seus orígens i participa conjuntament amb ERC en la mateixa marca electoral. Al llarg dels primers mesos del 36 la majoria de dirigents i militants del PNRE s'integren de nou a ERC —entre ells en Josep Tarradellas, Antoni Xirau i en Joaquim Ventalló—.

El 10 d'octubre de 1934 *L'Opinió* deixa de publicar-se. Les seves crítiques iròniques sobre la nova situació política arran dels Fets del 6 d'octubre li passa factura i és clausurat. La portada del 9 d'octubre és prou il·lustrativa dels fets esdevinguts al Palau de la Generalitat en proclamar Lluís Companys l'Estat Català: “Deu hores d'Estat Català. Després de proclamat dissabte, a les 8 hores del vespre, l'Estat Català, dins de la República federal espanyola, les forces de l'exèrcit de la República no federal atacaren el Palau de la Generalitat i el seu Govern capitulà a un quart de set del matí del diumenge, després d'una lluita cruenta en la qual s'ha vessat molta sang”. Un llarg titular per una jornada curta. En la mateixa portada es destaca “Tots els homes representatius del Partit Nacionalista Republicà d'Esquerra eren al seu lloc i avui són a bord del vaixell «Uruguay»”. Segurament un dels darrers escrits d'en Joaquim Ventalló en aquest diari. El 1935 alguns treballadors del diari posen una demanda judicial la qual es desestimada pel jutge en considerar que el seu tancament fou degut per motius aliens al mitjà periodístic.

L'Opinió surt pels matins. El seu editor és en Joan Casanelles, home de negocis vinculat al Grup de *L'Opinió*. La redacció en els primers anys és a la plaça Universitat per passar després a la Ronda de Sant Antoni. La gran característica del diari és el color del paper, tirant a groc. El seu format és a gran foli el 1931, a foli el 1933. El 1931 té 8 pàgines a 7 columnes; 12 pàgines a 5 columnes el 1932; 16 pàgines a 5 columnes el 1933.

Joaquim Ventalló i *L'Opinió*

Com ja s'ha esmentat més amunt en Joaquim Ventalló passa de col·laborador a redactor i posteriorment a ser-ne el director, l'agost de 1931, del periòdic republicà i socialista *L'Opinió*. En Ventalló té una llarga experiència periodística destacable en el món de la premsa escrita i de la ràdio.

Compagina el càrrec de regidor a l'Ajuntament de Barcelona amb el de director de l'esmentat diari. Com a regidor no cobra. El sou li ve de la seva ocupació com a director de *L'Opinió*. La seva principal funció dins del diari és la de coordinar l'equip de redacció i de fer les editorials —la majoria de les editorials són d'en Ventalló—. Transmet un periodisme de pedra picada defugint de les grans proeses periodístiques i enfilant per les rondes del periodisme polític i capdavanter de la premsa escrita en català fins aleshores.

En una entrevista de l'any 1985 a la revista *Recull de Blanes* Joaquim Ventalló descriu el seu pas per *L'Opinió* “L'agost de 1931, proclamada la República el 14 d'abril, i essent jo regidor de l'Ajuntament de Barcelona i després tinent alcalde de Cultura, vaig ser director del diari *L'Opinió*, òrgan de l'Esquerra que havia guanyat les eleccions, i del qual jo n'havia vingut essent-ne col·laborador quan era setmanari des del 1928 —amb l'ajut econòmic que li donava en Joan Casanelles— i del diari en vaig dur la direcció fins el 10 d'octubre de 1934 quan el governador el va suprimir, i el Govern de la Generalitat i els prohoms republicans estaven empresonats”.

Per en Ventalló ser periodista als anys 20 i 30 és: « [...] que consti que els periodistes d'aquella època, per a fer-ne no necessitaven cap títol universitari de cap Facultat de Ciències de la Informació, i ho portavem bastant bé, i en molts aspectes millor que ara” (*Recull de Blanes*, 10 d'agost de 1985). La professionalització —amb titulació inclosa— del periodisme no arriba fins ben entrat els anys 70. Ser periodista als anys 20 o 30 significa hores de sacrifici, de trepitjar carrers i places, d'anar a perseguir la notícia no pas a esperar-la. Ser periodista, en poques paraules, vol dir bellugar-se i remenar la cua. En una entrevista publicada a *La Vanguardia* el 30 de desembre de 1987, en Ventalló fa referència a la premsa escrita dels anys 30 en ser preguntat per l'entrevistador pels diaris del moment: “Me gustaban más los de antes. Me quedo con los diarios que depenian de los partidos y no con los de ahora, que son de empresas privadas y no dicen las cosas claras por compromisos previos. Aquellos tenían un comportamiento más recto y no nos pedían el carnet del partido para escribir, porque ya se sabía cómo era uno cuando iba a pedir trabajo. Los diarios de ahora son poco serios. A mi aún me deben dinero de *El Noticiero Universal* y *El Correo Catalán*.” En el mateix periòdic el periodista segueix burxant sobre el tema i Ventalló li contesta: “Ahora lo que mandan son las fotos de asesinos y encapuchados. Antes, sucesos era una sección al margen y en los diarios se empezaba como redactor de sucesos, escribiendo sobre perros que mordían a la gente hasta que uno ascendía, eso en el caso de que sirviera”. En

Joaquim Ventalló preferia els diaris de partit que no pas els supeditats a empreses i multinacionals periodístiques.

Els de la FAI es volen carregar en Ventalló

«[...] Josep Maria Planes, director que havia estat del *Be Negre* i redactor de molts anys de *La Publicitat*, fou detingut i dut a la Rabassada, on fou assassinat per la gent de la FAI. Tant en Planes com jo des de *La Publicitat* i *L'Opinió*, les havíem cantat clares als de la FAI qualificant-los de lladres.

Un bon dia del setembre del 1936, el redactor esportiu de *La Rambla* Armand Quintana em va dir: Ja saps que ets el primer d'una llista dels qui van a matar? Li vaig preguntar que on era aquesta llista: Damunt de la taula del Comitè de la FAI que està instal·lat al Círcol del Liceu. Em digué.

A l'endemà, ens vàrem trobar l'alcalde de Portbou, Benjamí Cervera, a les Set Portes, i em va acompanyar amb tren fins a Portbou. Em va acompanyar també a passar la frontera. Era la una de la tarda. A les quatre, els de la FAI varen anar a buscar-me per portar-me a la Rabassada. Les meves germanes no varen obrir i digueren que era a Madrid. Aquell escamot es va quedar encara dos dies a la cantonada d'Urgell-Diputació, esperant que jo tornés..." amb aquestes paraules descriu en Joaquim Ventalló el seu períple per salvar la vida que corria en mans de la FAI. Aquesta entrevista és publicada a la revista *Xarxa*, el febrer de 1988. Com ja ha esmentat el propi periodista els de la CNT-FAI li tenien presa. Els seus punyents articles a *L'Opinió* i després a *La Rambla* criticant el sindicat anarquista per les seves pràctiques "gansterils" li van passar factura. La sort de l'avís del redactor d'esports de *La Rambla* li salva la vida. En cas contrari hauria tingut la mateixa dissort que en Josep Maria Planes, periodista i crític envers el sindicat anarquista com ell.

Des de les pàgines del diari anarquista *Solidaridad Obrera* és ferotjament atacat. En referència a les acusacions "gansterils" —de pràctiques de robatoris i amenaces per part de membres del sindicat— llençades des de *L'Opinió* el diari de la CNT responia:

"Otra vez *L'Opinió* lanza una insidia y una infamia contra la *Solidaridad Obrera*. No nos extraña tal proceder por parte de estos «amigos de la ... clase trabajadora». No pueden emplear otra arma. Esta vez el motivo es el hecho de haberse producido en Barcelona un atraco. Por lo que se ve, los de *L'Opinió* quisieran que siempre que en Barcelona

ocurre un atraco, llenáramos medio periódico reseñando lo ocurrido, como la Prensa burguesa que cultiva truculencia.

Es que no saben los de *L'Opinió* que *Solidaridad Obrera* es un periódico mil veces más digno que el suyo, que no pude recoger estos incidentes que produce el sistema capitalista, que con la República sigue siendo y seguirá siendo igual que bajo la Monarquía? ¿Es que nosotros podemos conceder importancia a un delito que, si buscáramos a los responsables, encontraríamos que son el régimen burgués y sus defensores entre los que se encuentra *L'Opinió*?

Nosotros no tememos ser atacados. Ya se encargarán el burgués, el político y el Estado de dejarnos sin un céntimo.

Nosotros, sí, podemos hablar de los atracos que se cometen contra el pueblo que trabaja señores de *L'Opinió*. Podríamos hablar de actos más repugnantes aún, que se realizan no lejos de la Ayuntamiento y otros centros.

¿Dónde están los atracadores? Señores de *L'Opinió*: quizá algún día, y no lejano, os lo demuestre el pueblo, este pueblo que, fingiendo servirle, no hacéis otra cosa que serviros de él, de su bondad para engañarlo. Nosotros, lo digimos una vez y con ella basta, condenamos los atracos; pero todos, sin excepción: los que se realizan pistola en mano y los que se perpetran utilizando como armas la política que proporciona acatas i mandos". (*Solidaridad Obrera*, 8 de desembre de 1932)

En una altra columna de *Solidaridad Obrera* de l'any 1933 són llençades de nou acusacions: "En *L'Opinió* hay alma de tirano, hechos de verdugo y palabras de victimario. Estando allí Ventalló, y siendo organillo oncioso de la Esquerra, es logico". Fins i tot l'arriba acusar de "ex lliguero, ex carlista y ex esquerrista —aquest darrer pel seu pas per ERC— "Ser crític amb les actuacions d'alguns membres de la CNT-FAI podia comportar ser atacat i titllat de burgués, carlista encara que no se n'hagués sigut mai. Ventalló com Planes van donar la cara i van denunciar tot allò que era denunciabile. Planes amb els seu fabulós llibre *Els Gànsters de Barcelona* és una clara demostració de la seva valentia en descobrir els punts foscos del sindicat anarquista. Joaquim Ventalló també arrisca la seva vida per fer del periodisme una finestra de claredat tot denunciant les foscos del sindicat anarquista. Ser crític amb la CNT-FAI en un temps on aquest sindicat té molta força i influència significa jugar-se constantment el dret a viure.

Conclusions

Catalunya forja en la dècada dels anys trenta una escola de periodistes que mai millor dit fan escola. El cas d'en Joaquim Ventalló —com ho podrien ser d'altres casos— demostra que l'exercici de la professió comporta riscos d'alt nivell. La vinculació de la premsa escrita amb els partits polítics és un fet consumat. Sense una ideologia els diaris són paper mullat. És l'època d'configurar una premsa adscrita a un determinat grup o ideologia política. Els Fets del 6 d'octubre i, posteriorment, la guerra civil fan que aquesta escola de periodistes es vegi afectada i esdevingui una via morta de difícil recuperació. *L'Opinió* no és aliena aquest fet. El seu tarannà federalista, republicà i socialista el fan desenvolupador d'una opinió pública que s'expressa a través de les seves pàgines.

L'Opinió segueix l'esdevenidor polític del país tot adaptant-se als corrents del moment. Sí al seu voltant neix el Grup de *L'Opinió* al capdavant és fidel als seus principis. Òrgan d'Esquerra Republicana de Catalunya en els seus inicis com a partit després se'n desenten per a ser el nou òrgan de la gent del Partit Nacionalista Republicà d'Esquerra. Fins els darrers dies el diari va ser fidel al Grup de *L'Opinió*.

En paraules del periodista Josep Maria Lladó: "L'Opinió fou un periòdic liberal, democràtic, republicà i socialista". Ajustat a les bases sociològiques que li eren pròpies en el temps que va viure. *L'Opinió* va comptar amb grans professionals del periodisme republicà que van descriure fil per randa l'actualitat republicana del moment. Joaquim Ventalló i Vergés des del seu racó periodístic dona un petit ventall obert a aquesta realitat. La seva ploma crítica cospa de forma lliure quotidianitat política, social i cultural de la Catalunya republicana.

Fons consultades

Bibliografia

- ALQUÉZAR, Ramon: *L'Ajuntament de Barcelona en el marc del Front d'Esquerres*. Editorial Columna. Barcelona, 1986.
- CULLA, Joan Baptista: *El catalanisme d'esquerra (1928-1936)*. Editorial Curial. Barcelona, 1977.
- FIGUERES, Josep M.: *12 periodistes dels anys trenta*. Col·lecció Vaixell de Paper. Edita Diputació de Barcelona i Col·legi de Periodistes de Catalunya. Barcelona.

FINESTRES, Jordi: *Josep M. Planes. Set trets al periodisme a la Rabassada*. Editorial Pòrtic. Barcelona, 2008.

HUERTAS CLAVERIA, Josep Maria (coordinador): *200 anys de premsa diària a Catalunya. 1792-1992*. Fundació Caixa de Catalunya, Arxiu històric de la Ciutat- Institut Municipal d'Història, Col·legi de Periodistes de Catalunya. Barcelona, 1992.

IVERN I SALVÀ, M. Dolors: *Esquerra Republicana de Catalunya (1931-1936)*. Editorial Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Montserrat, 1988.

SOLÀ I DACHS, Lluís: *Història dels diaris en català. Barcelona 1879-1976*. Editorial Edhasa. Barcelona, 1978.

TORRENT, Joan; TESIS, Rafael: *Història de la premsa catalana*. Editorial Bruguera. Barcelona, 1966.

Arxius

Hemeroteca Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona
Arxiu Nacional de Catalunya
Arxiu Particular Família Ventalló
Arxiu del Col·legi de Periodistes de Catalunya
Arxiu Particular Albert Roqué

Entrevistes

Eulàlia i Joan Ventalló i Givanel, fills de Joaquim Ventalló i Vergés.
Lluís Solà i Dachs
Josep Maria Cadena
Salvador Casas

Agraïments

Laura Coll
Família Ventalló
Lluís Solà i Dachs
Josep Maria Vall i Comaposada
Àngel Ramos
Fundació Josep Irla
Centre d'Estudis Ignasi Iglésias de Sant Andreu de Palomar
Francesc Canosa
Taller d'Història de Gràcia
Tintínat-Associació Catalana de Tintinaires
Elisenda Garcia
Anna Moya
Casal Lluís Companys d'ERC-Sant Andreu